

Vejmetaforen i kristendommen

Københavns Folkeuniversitet, efteråret 2014

v/Lene Skovmark, tlf. 2836 1176, lenes@aabentland.dk www.aabentland.dk

Beskrivelse af kurset

Vejen som metafor betegner et mønster for den åndelige modningsproces, som er beskrevet i klostertraditionen. I Det Nye Testamente omtales Jesus som Vejen, og de første kristne blev kaldt dem, der fulgte Vejen. Gennem kirkens historie har fromme mænd og kvinder fulgt Vejen i bøn, kontemplation og tjeneste. Ud fra disse erfaringer er der udformet en vejbeskrivelse, som ligger til grund for den klassiske åndelige vejledning. På kurset gennemgås faserne på den indre vej med udgangspunkt i den kristne tradition, og med udblik til vejmetaforen i buddhismen. Der refereres til Kristuskransen, hvis 18 perler netop symboliserer stadier i troens liv.

Jeg tager udgangspunkt i Owe Wikström's bog: Det blændende mørkret (fås nu kun på svensk). Forlaget ANIS 2007. Kan bestilles gennem Bethesdas boghandel for 200 kr.

DATO	LEKTION	FASER	KRISTUSKRANSEN
28.10	1.lektion	Savnet (Gud anes)	Guds-perlen
		Forsmagen (Gud lever)	Jeg-perlen
04.11	2.lektion	Opgørelsen (Gud kræver)	Overgivelses-perlen Ørken-perlen
11.11	3.lektion	Nåden (Gud skænker)	Bekymringsløsheds-perlen (Glædes-perlen) De to kærligheds-perler
18.11	4.lektion	Natten (Gud skjuler sig)	Nattens perle
25.11	5.lektion	Lyset (Gud blænder)	Opstandelses-perlen
		Vandringen (Gud følger)	Guds-perlen

Symbolikken i Livets Perler (venstre om i kransen)

Gudsperlen (gylden perle)

Jegperlen (lille hvid perle)

Overgivelsesperle eller dåbsperlen (stor hvid perler)

Ørkenperlen (sandfarvet perle)

Bekymringsløshedsperlen - eller glædesperle (blå perle)

Kærlighedsperlerne (to røde perler)

Nattens perle (sort perle)

Opstandelsesperlen (hvid perle)

Stilhedsperlerne (seks aflange perler)

Livets Perler

En bedekrans i luthersk tradition

Kristuskransens ophavsmand er den svenske lutherske biskop Martin Lønnebo, som i den protestantiske tradition savnede et redskab til bøn. Kristuskransens perler afspejler Jesu liv og vor vandring i Jesu fodspor. De danner mønster for den åndelige vej, som er beskrevet i kirkens tradition for åndelig vejledning. Målet for vandringen er at finde Gud i alt og blive menneske fuldt ud. Kransen rummer menneskelivets grunderfaringer, giver fodfæste og skaber sammenhæng og nyt

perspektiv på livets udfordringer.

Bog: Kristuskransen. Martin Lönnebo. Unitas Forlag 2014 (2.oplag)

Refleksion over vej-metaforen

Vejen i kristendommen

Luthersk tradition - troen, ordet, Kristus alene - helliggørelsen og troen som vandring nedtonet.

Vigtigt - findes i bibelen og kirkens tradition. Møder menneskers længsel efter helhed, åndelig praksis, personlig udvikling og anerkendelse af den åndelige erfaring.

- Jesus var på vandring. Jesus Er Vejen (ofte reduceret til et dogme) og viser Vejen, vi skal gå. Kaldte disciple til efterfølgelse.
- De første kristne blev kaldt dem, der fulgte Vejen.
- Den fortabte søn - mønster for opbrud og vandring
- Ørkenfædre og -mødre i det 3. og 4. århundrede: mønster for den åndelige modningsproces. Grundlaget for traditionen for åndelig vejledning (gengivet hos Wikström). Psykologisk indsigt, skelneevne, kognitive redskaber.
- Kristuskransen - faserne på den indre vej - Jesu vej og vor - menneskelige grunderfaringer.

En universel vej

- Owe Wikström's mål: at systematisere gennemgående temaer for den åndelige modningsproces. Stadier på den indre vej. Faser i erfaringen hos "den person, som bevidst vælger at følge Kristus". Ok som udgangspunkt - for eksklusivt! - UNIVERSELT.
- Det er min oplevelse, at disse erfaringer eller stadier er alment menneskelige og kan genfindes hos mennesker, der oprigtigt søger det gode liv. Også fra andre religioner. Uanset om det er religiøst motiveret eller ikke. Behøver ikke være kristen for at følge Jesus. Han viser en universel vej - en vej mod at blive sandt menneske.
- Et fælles træk er at overvinde egoet, sindets renselse og fokusering, udvikle medfølelse, blive frelst, udfriet og opnå enhed med det guddommelige. Blive fuldt oplyst!
- DEN GYLDNE MIDDELVEJ (mellem ekstrem afholdenhed og sanseløst begær) i Buddhismen. Den gyldne middelvej findes også i islam!

1. lektion

Savnet - Gud anes (Gudsperlen)

Længsel som hjemlængsel

Den arketyperiske kristne grundfortælling. Siden Adam - og dermed menneskeheden - blev fordrevet fra Paradisets Have, har mennesket higit mod en tilstand af harmoni og fred.

Grundtvig forudsætter, at mennesket for at kunne høre og tage imod evangeliet om det ny liv i Jesus Kristus må have en længsel efter det.

Citat fra "Udvalgte skrifter" Bind 8, side 438

*Denne Fattigdom i Aanden, der efter Skriften maa forudsættes hos alle dem, Herren skal gjøre rige, forudsætte vi naturligviis ogsaa følt hos alle dem, der, uden at have fornummet det ny Liv, skal have Nytte af Oplysningen derom; thi hvem der ikke har **en dunkel Anelse om det aandelige Liv**, vi naturlig fattes, kan ligesaa lidt have Gavn af vor Tale derom, som Heste eller Hunde har Gavn af Alt hvad man vilde sige dem om Menneske-Livet. Her gjælder det imidlertid tilbunds, at **den græder ei for Guld, som aldrig Guld eiede**, og om derfor end ikke Skriften lærde os, at **det ny Liv i Christo kun er en Fornyelse af det oprindelige Menneske-Liv i Guds Billede**, som tabdes i Adam, saa forudsatte dog Savnet af et bedre Menneske-Liv, der kan vare evindelig, aabenbar ligesaavel Besiddelsen som Tabet deraf.*

Logos

I begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begyndelsen hos Gud. Alt blev til ved ham, og uden ham blev intet til af det, som er. (Johannes 1,1-4)

Han er den usynlige Guds billede, al skabnings førstefødte. I ham blev alting skabt i himlene og på jorden.... Ved ham og til ham er alting skabt. Han er forud for alt, og alt består ved ham.

(Kolossenserbrevet 2,15-17)

Logoi spermaticoi - ordets sædekorn - kan spores i alle kulturer og religioner

Theodor Jørgensen - alle mennesker bærer en Kristussignatur i sig.

Tegn på Savnet - brainstorm Fænomenologisk (ikke bevis for Gud, men åben for religiøs tydning)

Naturen

Mennesket er uden undskyldning: *Det, man kan vide om Gud, ligger nemlig åbent for dem; Gud har jo åbenbaret det for dem. For hans usynlige væsen, både hans evige kraft og hans guddommelighed, har kunnet ses siden verdens skabelse og kendes på hans gerninger. De har altså ingen undskyldning. For de kendte Gud, og alligevel ærede og takkede de ham ikke som Gud; men deres tanker endte i tomhed, og de blev formørket i deres uforstandige hjerte. Rom 1,19-21.*

Religioner - religiøse skrifter, ritualer, erfaringer kan tydes som et gensvar på Guds kalden/dragen

Filosofien

- det gode - etisk sans, universelle love og regler
- det skønne - estetisk sans, musik, kunst
- det sande - fælles indsigt og livsvisdom, arbejde for retfærdighed og fred

Eksistensen - hvad OW kalder for '**tilværelsens påmindende side**':

- *Negativ side*: følelse af tomhed, det materielle mætter ikke - døden! - eksistentiel angst - uro - længsel - søgen efter mening - midtlivskrise: der må være noget mere...
- *Positiv side*: ønske om personlig udvikling - skabe mening - forundring over det skønne - kærligheden - det gode

OW **anelsens teologi** - 'er dette virkelig alt?' - udtryk for fundamental hjemløshed uden Gud

Gud kalder mennesket hjem: gennem eksistentiel angst og besindelse på livets forgængelighed - Gennem sans for det skønne, natur, kultur, det gode - Gennem samvittigheden

Længslen og det urolige hjerte

- Længselen er et tegn på den savnedes nærvær
- Ordsprogenes Bog - Gud har lagt evigheden i deres hjerter
- Uvidenhedens sky - bundet af længselens lænke
- **Augustin** om det urolige hjerte, side 128 - Gud: "du ville ikke lede efter mig, hvis du ikke allerede havde fundet mig" "betænk, Herre, at min tørst efter dig er dit eget værk". Om det urolige hjerte - "mit hjerte er uroligt, indtil det finder hvile hos Gud"
- Det, du søger er det, der søger dig... Det moderne menneskes opvågning, New Age som udtryk for en åndelig længsel.

Bibelen Lukas evangeliet kap 15 - den fortabte søns vågnende længsel efter hjemmet

Eksempler på Savnet

For nogen år siden begyndte jeg at praktisere mindfulness.... det har hjulpet mig med at give slip og mærke efter hvad der røre sig i mig. Det førte mig til buddhismen og jeg er blevet meget beriget af den "Hold op med at forsøge at forstå, hvad du føler, bare føl. Bare være opmærksom!" Jeg blev mindre bange for livet og i starten af året begyndte jeg på Kemplers Familieterapeutuddannelse. Men jo mere Kempler og meditation tager fat på mig, jo større bliver min længsel efter Gud. Jeg kan ikke forklare det. Det er som om min intuition fornemmer, at heling kun finder sted på en helt anden måde. Det er her hvor Guds mysterium kommer ind....

... det jeg søger er noget at tro på uden at skulle erklære sin tro til en bibel eller fortælling, men alligevel have trøsten i at der findes højere magter. Men kan man det? Kan man bede til de højere magter og blive hørt uden at tiltale dem i en religion? Kan man håbe g tro på dem uden at binde sig til en bog, hvor man kun kan stå inde for halvdelen?Og alligevel ønsker jeg så inderligt at tro på noget, at bede til noget men der er alt for mange ting, ved religiøse tekster og fortællinger der afholder mig....

Forsmagen - Gud lever (Jegperlen)

Introduktion til Kristuskransen

- Gudspæren præsenterer savnet. Giver religiøs tyding. Minder om det tabte paradys - dunkel anelse - det mistede guld.
- Jegperlen. Præsenterer savnet. Skabt af Gud, i Guds billede - hjemlængsel, uro.
- Præsenterer Forsmagen. Før uro - nu fred. Før tomhed - nu mening - trøst - Guds nærvær.

Eksempel på Forsmagen

Da jeg som ung sad og så på en solnedgang over fjorden, kom det til mig: Gud Er. Det blev nærmest lagt ned i mit hjerte. Som et anker, der forbandt mig Gud - og har gjort det siden.

Det skete i den første måned på hospitalet. Det var sommer og jeg havde lagt mig på græsplænen ude foran stuerne. Der var også en lille have hvor patienterne kunne komme og sidde og kigge på blomsterne. Jeg lå med ryggen ned mod jorden og så op i himlen. Pludselig mærkede jeg den mest usigelige ... fred og kærlighed udstråle fra mit hjerte og gå igennem hele min krop og sjæl. Ordene er utilstrækkelige - de slår simpelthen ikke til, men jeg havde en fornemmelse af at det var Jesus der var 'med mig i hjertet' og at han var med mig 'alle dage' og at alting nok skulle 'blive godt'.

2. lektion

Opgørelsen - Gud kræver (Overgivelsesperlen og Ørkenperlen)

Overgang fra sidst

Savnet. Mennesket på vandring - pilgrimsvandring - hjemlængsel - tilbage mod det tabte paradys - dunkel anelse (Grundtvig) - Guds billedet. Tilværelsens påmindende side - positivt og negativt.

Forsmagen - følger sin længsel, bryder op - berøring af Gud.

Faserne er afspejlet i fortællingen om *Den fortabte søn*. Går i sig selv - husker hjemmet hos Faderen - bryder op - bevæger sig mod hjemmet - sætter Faderen i bevægelse mod Sønnen. Eller omvendt? He came to his senses. He came to himself - and came to the Father (King James Bible). Bodsvandring - leder til:

Dagens tema: GUD KRÆVER - VÆKKER TRANG TIL FORANDRING - vækker samvittigheden, tager troen alvorligt, efterfølgelse. Den fortabte søns bodsgang mod hjemmet.

Kirkehistorisk perspektiv

- Luthers bodskamp. Kampen for at vinde en nådig Gud. Opgør med gerningsretfærdighed, aflad og kirkens formynderi. Troen alene, Kristus alene, Ordet alene.
- Ortodoksien. 16.-17. årh. Vægt på den rene lære, rettroenhed. Umyndigt lægfolk.
- **Pietismen.** Fornyelsesbevægelse fra 17. årh. Gjorde op med den stivnede formalisme i ortodoksien. Ikke ret tro, men levende og personlig tro, anger og bod, omvendelse, helliggørelse, efterfølgelse. Under loven, dårlig samvittighed, skyld, anfægtelse. Den unge, der ligger på knæ i anger - beder om Guds indgriben og tilgivelse, 'der skete ikke noget' - opgiver. Nogle 'falder fra'. Uforløsthed. INGEN VEJ ELLER VEJLEDNING.
- Tidehverv 1926 - modreaktion mod følelser og oplevelser. Kalder sig for 'gammeldags, luthersk kristendom. Status quo - umodenhed - dualisme - Gud som den fjerne Gud.
- **Moralsk Oprustning**, fra 1938 til 50'erne - kristen moralsk vækkelse, Oxfordbevægelsen. Vendt imod kommunismen med udgangspunkt i fire absolutter: Absolut ærlighed, Absolut renhed, Absolut uselvskhed og Absolut kærlighed, proklamerede lederen, Frank Buchman,

en moralsk vision om nationernes fredelige sameksistens. Siden 2.verdenskrig centrum i Caux i Schweiz.

- **Kierkegaard.** Fortvivlet at ville være sig selv. (*Sygdommen til Døden* 1849: fortvivlet ikke at være sig bevidst at have et selv, fortvivlet ikke at ville være sig selv og fortvivlet at ville være sig selv.)
- I nyere tid - nyreligiøse strømning - fokus på personlig udvikling, skyggesider, egoet.

DEBAT Er menneskets trang til at forandre sig selv og verden almen eller religiøst betinget??

NATURLIG TRANG

- Humanisme: *Humanismen tager udgangspunkt i den fællesmenneskelige erfaring, at mennesker ønsker at handle etisk. Humanister mener, at de moralske værdier har sin basis i menneskets natur og erfaringer og har forståelse og omsorg som grundlag.* (Kilde- Humanistisk Samfund)
- Kæmpe for retfærdighed (fredsbevægelser, Amnesty, Green-peace, politisk engagement)
- Personlig udvikling. Opdager sin egoisme, skyggesider, neurotiske mønstre. Terapi.

RELIGIØST BETINGET TRANG

- Inger - politisk aktivisme som ung - udtryk for noget religiøst
- Mødet med det hellige, med Gud, vækker samvittigheden og skaber trang efter at blive som Gud, blive hel, fuldkommen. Trang efter helliggørelse. AT VÆRE RELIGIØS = AT VÆRE HUMANISTISK!?
- Forvandle ved at sindet fornyes (Romerbrevet 12,1-2). Rense det tvesindede hjerte (Jakob 4,8)

Eksempel fra fængslet

Det er Gud, der har dømt mig, ikke dommerne - han har en mening med det. Først blev jeg vred, ville gerne løslades, eller ha mindre, var skuffet. Gud ser, at jeg har brug for de 5 år til at blive et bedre menneske, få et bedre liv. Min hjerne skal 'klikkes på plads'.... jeg er magtesløs, det eneste jeg har er Gud.

Kristuskransen

- Overgivelsesperlen. Omvendelse (*methanoia* - fatte et nyt sind).
- Ørkenperlen. Sansernes nat. Mærker ikke Guds nærvær.
- *Askesis* - øvelse, tomhed og renselse, fokus på det væsentlige.

Wikström: Lære at søge trøstens Gud frem for trøsten - søg Lysets Kilde frem for oplevelser og følelser - Giveren frem for gaverne. **Elske livet mere end dets mening** (gennemgående tema).

DEBAT tavlen - associationer til ørken - eksistentiel og åndelig betydning

Deltagerne: tomhed, vidder, oplysning, bevidstgørelse, håb, rasende tørst, længsel, endeløshed,

PERSPEKTIV - Ørkenen som menneskelivets grundvilkår

- Israel i ørkenen. Forsmagen: De oplevede Guds indgriben ved udfrielsen fra slaveriet i Ægypten. Gud førte dem ud i ørkenen, for at sætte dem på prøve - (5.mosebog, 8,1-) Lærte tillid til Guds førelse og omsorg (vand fra klippen, manna, vagtler - fra dag til dag)
- Profeterne i ørkenen, Moses, Paulus - kald, fokusering, oplæring, opdragelse

- Jesus blev efter sin dåb ført ud i ørkenen, for at fristes af Djævelen (Matt 4,1-11)
Overvinder fristelsen til at bruge sin status til magelighed, overmod og magt.
- Ørkenfædrene brød i det 3.-4. årh. op fra den etablerede kirke og drog ud i ørkenen for at møde Gud og kæmpe med deres indre dæmoner. Stor psykologisk indsigt. Meditation, skelneevne - kognitive metoder. Grundlaget for traditionen for ÅNDELIG VEJLEDNING.

	LASTER	DYDER
KROPPEN	Frådseri	Mådehold
	Begær	Ren kærlighed
	Grådighed	Gavmildhed
SINDET	Vrede	Mildhed
	Nedtrykthed	Glæde
	Acedia (åndelig ligegyldighed)	Åndelig bevidsthed
SJÆLEN	Forfængelighed	Storsind
	Hovmod	Ydmyghed

Kilde: Christoffer Jamison. At finde lykkens vej. Klostervisdom til et meningsfyldt liv. Boedal 2008.

3. lektion

Nåden - Gud skænker (Bekymringsperlen og kærlighedsperlerne)

Overgang fra sidst

Opgørelsen - mødet med Gud - trang til renselse og fuldkommenhed - arbejde for en bedre verden. Ørkenperle - kampen i ørkenen, skærper fokus. Åndelige disciplin.

Fase	Guds 'rolle'	Teologisk	Mystikken
Opgøret	Gud kræver	Under loven - (lov)gerninger	Via activa
Nåden	Gud skænker	Under nåden - tro	Via passiva

Wikström: Nåden - Vejens absolutte midtpunkt

Vendepunkt - giver op, giver slip, noget andet bærer - tiltro til livet - rækker ud

Finder fodfæste igen - opdager perlen i sandet - nyt mod og håb

Frugten af de åndelige bestræbelser - af udholdenhed.

Ordbog. *Finde nåde* for ens øjne - betragtes og behandles med velvilje og godhed. Han blev *taget til nåde* - hans forseelse blev glemt. I Bibelen:

- Jakob møder Esau (1.mos.33,1-11) - måtte jeg finde nåde for dit blik!
- Kirkens velsignelse, 4.mos 6,25 - Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig
- Rom 1,7 - nåde være med jer og fred fra Gud, vor Fader, og Herren Jesus Kristus.
Ny Aftale: Gid Jesus Kristus og Gud vil beskytte jer og sørge for at det går jer godt.

Forholdet mellem de to faser - opgøret og nåden - baggrund

- I denne fase lægger Wikström vægt på det objektivt givne, uden for os EXTRA NOS, Jesu gerning, som er mere stabilt end alle flygtige og krampagtige forsøg på moralsk renselse. Fokus vendes mod, hvad Gud har gjort i Kristus. 'Der er ingen fordømmelse for dem, som er i Kristus Jesus' (Rom 8,1). Mennesket bliver gjort retfærdige for Gud ved tro på Kristus alene, uden gerninger. Det salige bytte. Jesus tager vores synd - vi får hans retfærdighed.
- Den moralske dimension (opgørets fase) - en vigtig følelsesmæssig forudsætning for at kunne opleve nåden. Ikke en forudsætning for frelsen. OG DOG - 'arbejd på jeres frelse' (Fil 2,13)
- **Luthers personlige kamp** - danner baggrund for reformationen og folkekirkenes teologi. Luthers kamp for at *vinde* (ikke *finde*) en nådig Gud. Lynnedslag, frygt for dommen - gik i kloster. Klosterkampen: 'en bævende gang med Gud, stadig anstrengelse for at vinde en nådig Gud.' Erfarede syndens magt, kærlighed var egenkærlighed, angeren var ikke dyb nok. *Luthers religiøse gennembrud* (1513): Rom 1.17 - 'den retfærdige skal leve af tro'. Førte til opgør med kirken - formynderi, aflad, gerningsretfærdighed - nåden et værn mod gerningsretfærdighed, åndeligt hovmod og farisæisme. IKKE SAMME RELEVANS I DAG.

OBS Udfordringen for folkekirken og forkyndelsen i dag er at finde en sund balance mellem nåden og loven, så nåden ikke fratager ansvaret. Ikke bliver en sovepude.

Luther og Bonhoeffer advarer mod billig nåde

- *Luther*: Advarer mod at 'gøre Kristi nåde billig og Guds barmhjertighed til en let sag.
- Kristenmenneskets frihed: om lighed mellem det indre og det ydre menneske
- Den dobbelte retfærdighed: Kristi tilregnede retfærdighed skal udfoldes i livet.
- Nåden og Kristi retfærdighed som en surdej, der renses synden ud og udfolder sig i livet.
- Dietrich *Bonhoeffer* (henrettet i kz-lejr i 1945). Fra bogen 'Efterfølgelse'.
 - ❖ *Billig nåde betyder retfærdiggørelse af synden. Fordi alt er af nåde alene, kan alt blive ved det gamle.*
 - ❖ *Billig nåde er nåde uden efterfølgelse, nåde uden kors, nåde uden den levende, menneskevordne Jesus Kristus.*
 - ❖ *Den dyre nåde er den skjulte skat i marken, for hvis skyld et menneske med glæde går hen og sælger alt, hvad han har... Dyr er den, fordi den kalder til efterfølgelse, nåde er den, fordi den kalder til Jesu Kristi efterfølgelse... Dyr er nåden frem for alt, fordi den har været dyr for Gud, fordi den har kostet Gud hans Søns liv.*

Lovens tre brug

Lov og evangelium. Man skelner mellem Guds anklagende lov og Guds altid trøstende og oprejsende nåde og evangelium. Loven er udtrykt eksemplarisk i det dobbelte kærlighedsbud, De Ti Bud og den gyldne regel. Ifølge Martin Luther er loven én, men der bør skelnes mellem dens **borgerlige eller politiske** brug, hvorved Gud holder ondskaften i tømme og afværger kaos, og dens teologiske brug, som er loven i dens **syndsoverbevisende funktion** som "tugtemester til Kristus". I protestantisk tradition siden Philipp Melancthon tilføjedes en tredje brug af loven som **vejledning for de ved troen genfødte**. *Frit efter Gyldendahls åbne encyklopedi*

Eksempel

En lærer blev buddhist, da han oplevede, at ydre frelse ikke stemte med det pædagogiske princip om selv at tage ansvar. Han mener, at buddhismen passer bedre til moderniteten.

Kristuskransen (EFTER PAUSEN)

- *Bekymringsløshedspærlen og første agape-pærl* - nådens aspekt og troens hvile - Guds kærlighed, tilgivelse og accept.

- *Anden agape-perle* - troens fordring, lovens tredje brug - efterfølgelsen

Bekymringsløshedspærlen

- Oase i ørkenen - Jerikos rose springer ud - ørkenen skal blomstre - Esajas 35.
- Vær ikke bekymrede - se til markens liljer og himmelens fugle (Matt 6.25-34)
- Kom til mig I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder - jeg giver hvile (Matt 11,28-31)
- Glæder jeg altid i Herren, vær ikke bekymrede for noget (Fil 4,4-6)
- Tema i salmetraditionen: lad mig hvile i ve og vel hos dig - at mig dagen fryder trods synd og død (DDS 754-3) - glædelig er hver en dag, omend vi måtte græde (DDS 752,3)
- Bekymringsløshed *apatheia* - Hellig ligegyldighed - sindsro - middeelvejen mellem overdreven sanselighed og ekstrem askese - hos ørkenfædrene det 3. og 4. årh.

Om åndelig praksis

Wikström - bevar disciplinen/ordenen, så vil disciplinen/ordenen bevare dig!

Meditation når ord ikke længere er nok. Kærlighedsfuld opmærksomhed med Gud.

Kontemplation som vejen og målet. *Contemplo* - at skue Gud.

Meditation stilner sindet - og bereder sindet for Guds virke.

Kristen meditation: Lectio Divina (åndelig bibellæsning), Hjertebønnen (østortodoks tradition), Centrerede bøn (Thomas Keating), Kristen dybmeditation (Wilfrid Stinissen), Christfulness (Ole Skjærbæk Madsen)

Balance mellem tro og gerninger/åndelige øvelser - findes i mystikken

- Via activa - den åndelige disciplin, øvelser, menneskets 'arbejde', gode gerninger
- Via passiva - den passive modtagelse, nåden, retfærdiggørelsen

Kristuskransen kærlighedspærlerne

Anden agapeperle. Efterfølgelse og discipelskab. Troens frugter. Gensvar på Guds kærlighed.

Anden agapeperle er med til at belyse balancen mellem tro og gerninger. Lovens tredje brug.

Vandringen i Kristi efterfølgelse udfoldes under den sidste fase - Vandringen (Gud følger).

Udblik til buddhismen

- Sindets renselse og samling, så det bliver single-minded, onepointed (symboliseret i den buddhistiske pagode). Målet er at opnå en tilstand af ubundethed, detachment - indre frihed. Og nå ind til Buddha-naturen, som er ren medfølelse, kærlighed.
- Målet for Mindfulness-praksis er at samle sindet gennem formelle og uformelle øvelser.
- Den buddhistiske middevej: finde balancen mellem overdreven sanselighed og ekstrem askese. Som hos ørkenfædrene. Indre frihed.

4. lektion

Natten - Gud skjuler sig (Nattens perle)

Overgang fra sidst

Opgøret	Gud kræver	Ørkenperlen	Via activa
Nåden	Gud skænker	Kærlighedsperlerne	Via passiva
Natten	Gud skjuler sig	Nattens perle (tomhed)	Dyb møder dyb

Gud kræver - åndelig disciplin, sindets renselse, moralske bestræbelser. Opgøret.

Overgivelsesperlen og ørkenperlen (sansernes nat)

Gud skænker - hvile i det fuldbragte. Vished om frelsen, forankring i Guds kærlighed og nåde.

Gud skjuler sig. Nattens perle. Åndens nat (ørkenperlen - sansernes nat)

Wikström: Den åndelige vej fører til en erfaring af tomhed 'Åndens fattigdom'. Åndens fattigdom eller jeg-døden. Sker for dem, der lever det kontemplative liv - stærkt ønske om at kende Gud. Påskenattens stilhed, i graven, hvor Gud synes død. Længselens flamme lyser altid. Længslen ligger dybere end følelser, moral og tankens plan. (side 167).

Havdyb råber til havdyb; når dine strømme bruser, dine brændinger og bølger skyller hen over mig. (Salme 42,8), Menneskets urdyb, ligger langt under sanserne, møder Guds dyb.

Definition af Det blændende mørke.

I den mørkeste nat gløder et lys, en troens ild. Det er den nøgne tillid, nøgen tro til Kristus og hans løfter. Det iboende lys i det blændende mørke.

Åndelig og følelsesmæssig tørke. 'det er den nat, hvor det åndelige lys, hvis flamme intet menneske kan beskrive, åbenbares'. Troens flamme blafrer i mørket. (side 117).

Taizésang: I mørket går vi og opsøger livets Kilde - tørsten skal oplyse vejen.

- Denne fase er Åndens nat, hvor Gud trækker sig tilbage. Troen renses for falske gudsbilleder og forestillinger. Man lærer nøgen tro og tillid.

- Jobs tro, da han mistede alt. (Illustration af den mørke afgrund)
- Augustin 'tænk på, Herre, at min tørst efter dig er dit eget værk.' Mærker et råb efter Guds nærvær: 'min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?' (168 n)

Åndens nat - i traditionen

- Beskrevet af Johannes af korset - bestigningen af Karmels bjerg.
- Uvidenhedens Sky, hvor Gud skjuler sig - for tanken og intellektet - hvor sjælen bliver ét med Gud. Kun kærlighedens spidse pil trænger gennem skyen - og i Glemselens sky under os tramper vi alle tanker og forestillinger.
- I Gamle Testamente. Skjult nærvær. Den brændende tornebusk. Gud skjuler sig i skyen på Sinai bjerg (2.mos 19). Ørkenvandringen i skysøjle om dagen og røgsøjle om natten. Salme 97.2 'han skjulte sig i mørket omkring ham, han dækkede sig i regnsorte skymasser. Fra lysskæret foran ham kom skyer frem med hagl og glødende kul (Salme 18,12-13).
- Luther om den skjulte Gud:
Men der er ogsaa en anden Maade at kende Gud paa: "Korsets Theologi". Her lærer vi den skjulte Gud at kende, som bedrøver og lægger Kors paa os; han, som er skjult i Afmagt og Skam, i Kristi Kors og i vort Kors, uforstaaelig for vor Forstand og Følelse, ja for vor saakaldte Moral. Det er den Gud, som kan aabenbare sig i Lys, netop fordi han er skjult; det er Faderen, som skjuler sit Fadersind under Virkelighedens Haardhed og det, vi kalder Livets "Tilskikkelser"; Faderen, der skjuler sig i vor Herres Jesu Ringhed, Lidelse og Død; hvis Godhed vi maa tro, fordi den, som alt hvad der er af Aand, ikke udenvidere ligger klart i Dagen. Det er den under Strængheden skjulte Kærlighed..... (Af **Tage Schack**. *Tidehverv*, 1926, s.3-9.)
http://www.tidehverv.dk/index.php?option=com_content&task=view&id=24&Itemid=39

Eksempler på natten

Samtidig – og det lyder måske mærkeligt - tænker jeg på sidste forår med lidt vemod. Det var rigtig svært at være i sorgen, men åbnede også op for mange andre ting - eller, at noget åbnede sig for mig, er vel mere præcist. Den åbenhed (eller hvad man nu skal kalde det) kan blive skubbet til side i hverdagen. Ikke glemt, bare skubbet lidt væk. En anden måde at sige det på er måske, at jeg lod mig falde; jeg tænkte, at nu må det vise sig, om der er trøst; om man bliver grebet; om kærligheden er der – og det var overvældende. Det er lidt paradoksalt, for det var en svær tid, men lige præcis den oplevelse kan jeg savne. Selvom erfaringen jo selvfølgelig stadig er der.

Bodil Jørgensen i KD. Under en filmoptagelse blev hun påkørt af en traktor og døden nær.
Jeg kæmpede en helt nat, og så kom den stærke forståelse af, at Gud er der, hvor det hele braser sammen og snurrer rundt og verden bliver sort. Vi er så vant til at holde vores små verdener i gang med arbejdsliv og familie men når hele verden styrter sammen, er Gud der. Jeg var i et mellemrum mellem livet og døden og der var Gud. Gud var i intetheden sammen med mig. Jeg have ikke troet, at det ville være sådan, men jeg erfarede det. Alt det, som er sket er så meningsløst, voldsomt, sort, dystert, og der var Gud.

At miste sit liv

'Hvedekornets lov'

Sandelig, sandelig siger jeg jer: Hvis hvedekornet ikke falder i jorden og dør, bliver det kun det ene korn; men hvis det dør, bærer det mange fold. Den, der elsker sit liv, mister det, og den, der hader

sit liv i denne verden, skal bevare det til evigt liv. Den, der tjener mig, skal følge mig, og hvor jeg er, dér skal også min tjener være. Den, der tjener mig, ham skal Faderen ære. (Johannes 12,24-26)

Den, der ikke bærer sit kors og går i mit spor, kan ikke være min discipel... Ingen kan være min discipel uden at give afkald på alt sit eget. (Lukas 14,27-33)

REFLEKSION hvad går til grunde - hvad vokser frem?

Kristuskranen - NATTENS PERLE - KENOSIS (udtømning)

Anden kærlighedsperle - hemmelighedsperlerne - nattens perle.

Martin Lønnebo kalder nattens perle for **tomhedens perle**.

Tomhedens perle (kenosis). Gud opleves fraværende, følelserne tørrer ind, som om Gud skjules af en sky, der skygger for lyset. Den, der er trofast i natten og fortsætter med at bede og søge Gud, vil komme til at opleve dagryet. Gud har ikke været langt borte.....

Udblik til buddhismen

1. Buddhastatue ved korset. I et zenbuddhistisk kloster i Sydindien. Udmynter Kristusvejen - hvad det indebærer at miste sit liv. Overvinde egoet og slukke begæret. Centrering. Jeg-døden - at miste alt sig eget.
2. If you meet the Buddha on your way - then kill him! Hvis du tror du ved, hvem Gud er, tager du fejl. Gud er større end vore forestillinger og begreber. Kunsten af lade Gud være!

Tomhed i kristendommen

Jesus gav afkald og lydighed til døden (udtømte sig selv *Kenosis*)

... han, som havde Guds skikkelse, regnede det ikke for et rov at være lig med Gud, men gav afkald (udtømte sig selv) på det, tog en tjeners skikkelse på og blev mennesker lig; og da han var trådt frem som et menneske, ydmygede han sig og blev lydigheds indtil døden, ja, døden på et kors. (Filipperbrevet 2,6-11)

tomhed - uden begær og egoisme. At miste sig selv, leve i selvhengivende kærlighed.

Tomhed i buddhismen

TOMHED i buddhismen. Frihed fra selvet, begæret og egoet's tilbøjelighed til at dømmes og vurdere og sætte etiketter. Tomhed som åbenhed og fylde. Alt er tomhed, forgængelighed og bevidstheden om det, giver en indre frihed.

Perspektiver

- Nattens hvile, livmoderens mørke, kastanjen i jorden.
- Dyb fortrolighed med livets vilkår - med sindsro.
- acceptere det man ikke kan ændre, mod til at ændre det, man kan, visdom til at skelne.

5. lektion

Lyset - Gud blænder (Opstandelsesperlen)

Overgang fra sidst

Åndens nat, hvor Gud skjuler sig. Følelsesmæssig og intellektuelt mørke. Troen renses, centrering. *Kenosis* (græsk for udtømmning) - egoets død.

I mørket findes et **iboende lys**. Som ildsøjlen oplyste natten under ørkenvandringen.

Wikström: 'Formålet med og frugten af hele denne åndelige 'tunneloplevelse' er det fri, nydende og elskende menneske, som endnu mere evigtgyldigt og klart vil kunne se og elske Livet, i stedet for at søge dets mening.' Ånde frit og leve ubekymret.

Kristuskransen. Efter Nattens perler kommer opstandelsens perle. Død og opstandelse, mørke og lys, nat og dag. Vinter og sommer. Rytmer og processer i naturen og i menneske-livet.

Når lyset tændes

- Blive som børn - barnets åbne holdning, modtagende - som at se alting første gang - uden at dømme. Som i Mindfulness i Zen. Hellig ligegyldighed, *apatheia*, tilstand af bekyringsløshed, den kontemplative tilstand.
- Erfarer freden, der overgår al forstand. Fuldkommen glæde. Virkelig frihed.
- 'For det menneske, der har oplevet troens renselse i natten, bliver verden en Guds bolig. Med troens øjne se man det guddommelige i hverdagen. Se alle ting i Gud og Gud i alle ting. Møder det eviges nærvær i alle ting og i alle mennesker, og i de opgaver, vi udfører. Det åndelige liv er nu det samme som det almindelige liv - skabelsen som TEOFANI.'
- Ignatiansk tradition - at finde Gud i alt! Ikke kigge, men se - med troens blik.

Vandringen - Gud følger (Gudsperlen)

- Vandre i opstandelsens Lys, fuld indsigt - oplyst.
- Paulus: vandre i Ånden, ikke efter 'kødet' - tjene i uselvsk kærlighed, i stedet for at udnytte og begære for sin egen skyld.
- Lønnebo beskriver (Kristuskransen side 33) - verdens længste rejse fra splittelse til helhed, periferi til centrum, overflade til dyb, egoisme til universalisme.
- Målet er at blive menneske fuldt ud - blive helt sig selv, den, du er skabt til. Som Jerikos rose, fuldt udfoldet.
- Helliggørelse - menneskets dybeste længsel efter at blive hel.
- Guds billedet udfoldes?? - liv i tjenende kærlighed. Være medskabende!

Grundtvig

Første lektion: 'det ny Liv i Christo kun er en Fornyelse af det oprindelige Menneske-Liv i Guds Billede'. Kristenlivet som Kristusliv.

Udtrykket "menneske først, kristen saa" bruges imidlertid også af Grundtvig til at understrege det universelle ved det at være menneske. Alle mennesker – uanset de har levet før Kristus eller i f.eks. sammenhænge, hvor de ikke har mødt den kristne forkyndelse – er skabt af Gud, i hans billede og ubetinget elsket af ham. At være menneske er guddommeligt uanset, hvilken religion eller tro eller ikke-tro, man tilslutter sig.

Kristuskransen

Vandringen ender ved Gudsperlen. Målet for vandringen er at blive forenet med Gud, at blive Gud. 'komme i himmelen' eller rettere finde Himmelen på jorden, leve det himmelske liv på jorden - det hellige og det daglige er det samme.

- Alt er godt - allerede nu, endnu ikke helt.
- Den himmel, du går imod, bærer du i dit hjerte.

Faserne i den kristne mystik:

Den kristne mystik	Wikströms faser	Kristuskransens perler
Renselsens vej (<i>via purgativa</i>)	Opgøret Savnet og Forsmagen som forudsætning	Overgivelse, Ørken Gudsperlen og Jegperlen som forudsætning
Oplysningens vej (<i>via illuminativa</i>)	Nåden Natten (som lys),	Bekymringsløshed Kærlighedsperlerne
Foreningens vej (<i>via unitiva</i>)	Lyset Vandringen	Natten, Opstandelsen, Gudsperlen

Fortællinger om at drage ud og vende hjem

1. Sønnen der drager ud i verden, går i sig selv og vender hjem til Faderen og til sig selv.
2. Historien om de to munke, der drog ud for at finde Guds herlighed. De når frem til port og banker på - og befinder sig i deres egen celle.
3. Zen fortælling om at finde den forsvundne okse, som symbol for det Sande Selv og den Ultimative Virkelighed. Manden finder oxen, besidder den og mister den igen. Vender tilbage til markedspladsen, til verden, renses for falske forestillinger.

Vandringen er en vej mod at finde sig selv, sit Sande Selv - og finde Gud i alle ting.

PS fra islam. Citat fra en velkendt hadith (som jeg dog ikke kender):

Den som kender sig selv, kender sin Herre. Og den som kender sin Herre, bliver tavs.